

علوم و تکنولوژی محیط زیست ، دوره هفدهم، شماره یک ، بهار ۹۴

بررسی فلور، ساختار رویشی و کورولوژی عناصر گیاهی در بخشی از منطقه حفاظت شده اشترانکوه، لرستان

سارا عباسی^۱

sara_abasi2005@yahoo.com

مریم بهداروند^۲

حبیب زارع^۳

بابک پیله ور^۴

سید محسن حسینی^۵

تاریخ پذیرش: ۸۷/۱۲/۲۲

تاریخ دریافت: ۸۷/۷/۲۹

چکیده

زمینه و هدف

منطقه رویشی زاگرس در غرب ایران یکی از غنی ترین و ارزشمند ترین اکوسیستم های پیوسته رویشی ایران است به طوری که از نظر تنوع و ترکیب فلورستیک دارای اهمیت شایان توجهی می باشد و منطقه حفاظت شده اشترانکوه در استان لرستان نیز یکی از اکوسیستم های شاخص آن است. در این مطالعه معرفی فلور ، بررسی کورولوژیک و مطالعه ساختار رویشی عناصر گیاهی در بخشی از دامنه های زاگرس مرکزی در منطقه حفاظت شده اشترانکوه لرستان مد نظر قرار گرفت . مطالعه حاضر از نخستین مطالعات فلورستیک از این دست در منطقه حفاظت شده اشترانکوه می باشد.

روش

۱- دانشجوی دکتری علوم محیط زیست . دانشکده انرژی و محیط زیست . علوم و تحقیقات تهران . تهران *(مسئول مکاتبات)

۲- مربی گروه منابع طبیعی و محیط زیست . دانشگاه پیام نور ، تهران . لرستان

۳- عضو هیات علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی مازندران. مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی مازندران، هرابریوم باغ گیاهشناسی شمال (نوشهر)

۴- استادیار گروه جنگلداری ، دانشکده کشاورزی ، دانشگاه لرستان

۵- استاد گروه جنگلداری دانشکده منابع طبیعی و علوم دریایی دانشگاه تربیت مدرس

این پژوهش در قسمت های غرب و جنوب غربی منطقه حفاظت شده اشترانکوه در وسعتی نزدیک به ۵۰ هکتار، در طبقه ارتفاعی ۱۸۰۰-۱۶۰۰ متر از سطح دریا انجام شد. کلیه گونه های گیاهی مشاهده شده در طول فصل بهار جمع آوری گردید. شناسایی گونه ها و پراکنش جغرافیایی و کورولوژی و طیف زیستی عناصر گیاهی بر مبنای تقسیم بندی نواحی جغرافیایی و مناطق فلورستیک زهری و فلورهای مربوطه و شکل زیستی عناصر گیاهی موجود با استفاده از روش طبقه بندی شکل های زیستی *Raunkiaer* تعیین شد.

بحث و نتیجه گیری

۶۲ گونه از ۲۴ تیره شناسایی شد. تیره های *Lamiaceae*، *Rosaceae*، *Poaceae*، *Papilionaceae*، *Asteraceae*، *Apiaceae*، *Liliaceae* به ترتیب از مهم ترین تیره های موجود در منطقه می باشند همی کریپتوفیت ها (۳۲٪) و تروفیت ها (۳۱٪) شکل های زیستی غالب بودند که طیف زیستی رویشی منطقه را تشکیل می دهند. عناصر رویشی ایران تورانی (۳۹٪)، ایران تورانی-مدیترانه ای (۲۲٪) و ایران تورانی-مدیترانه ای-اروپا سیبری (۱۷٪) از مهم ترین گروه های کورولوژیک موجود در منطقه می باشند. ۱۰ گونه انحصاری سرزمین ایران هستند که ۰/۶٪ از کل گونه های اندمیک فلور ایران را در بر می گیرند.

کلمات کلیدی: فلورستیک، کورولوژی، ساختار رویشی، منطقه حفاظت شده اشترانکوه لرستان.

مقدمه

نیز مدیریت و حفاظت از ذخایر نوآرثی زیستمدان و تنوع زیستی موجود است و می تواند اطلاعات و نتایج بنیادی و ارزشمندی برای درک ویژگی های طبیعی در مدیریت منابع طبیعی به دست دهد و به ویژه در خصوص عرصه های حفاظت شده مفید واقع گردد (۶و۵). آگاهی از وضعیت پوشش گیاهی و ترکیب فلورستیک گیاهان موجود، وضعیت ساختاری گونه ها و شکل های زیستی و در نهایت نوع و چگونگی انتشار جغرافیایی آن ها در اکوسیستم ها، راهکار های عملی مفیدی در راستای مدیریت بهینه اکوسیستم های مشابه پیش روی قرار می دهد. (۷)

از جمله مطالعات فلورستیکی انجام گرفته در استان لرستان می توان به ویسکرمی در منطقه کوه سفید لرستان (۸)، عصری و مهرنیا در منطقه حفاظت شده سفید کوه خرم آباد (۹)، و ابراری واجاری و ویسکرمی در منطقه هشتاد پهلوی خرم آباد (لرستان) (۱۰) اشاره نمود؛ از این رو اطلاعات حاصل از این مطالعه در نوع خود از معدود مطالعات انجام گرفته در منطقه می باشد زیرا بر اساس اطلاعات موجود و در دسترس کار عمده و دقیق و متمرکزی برای تشخیص ترکیب فلورستیک در منطقه اشترانکوه لرستان صورت پذیرفته است و گونه های معرفی

کشور ایران یکی از مراکز مهم تنوع گیاهی دنیای قدیم به حساب می آید. نزدیک به ۲۲٪ از ۸۰۰۰ گونه گیاهی فلور ایران، انحصاری است لذا مطالعه هر چه دقیق تر پوشش گیاهی این پهنه ضروری به نظر می رسد (۱). منطقه زاگرس از اکوسیستم های ارزشمند ایران محسوب می شود و از لحاظ غنای فلورستیک از مناطق مهم ایران می باشد. جنگل ها و پوشش گیاهی آن از نظر اکولوژیکی و حفظ ذخایر ژنتیکی دارای اهمیت بسیار زیادی هستند (۲،۳) توپوگرافی خاص کوه های منطقه باعث ایجاد اقلیم های خرد و شرایط خاکی بسیار متنوعی در این منطقه شده است که این تنوع شرایط محیطی، تنوع زیستی بسیار غنی را در ناحیه رویشی زاگرس بوجود آورده است. منطقه حفاظت شده اشترانکوه در استان لرستان، هشتمین منطقه حفاظت شده ایران از مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست (۴) یکی از مناطق شاخص این اکوسیستم ارزشمند است که در حفظ تنوع زیستی گیاهی، حفظ آب و خاک، ایجاد چشم انداز زیبا و ایجاد پناهگاه مناسب و امن حیات وحش نقش بارزی بر عهده دارد. (۴)

مطالعه منشأ جغرافیایی و بررسی فلورستیک رویش های هر منطقه یکی از مؤثرترین روش ها جهت شناخت ظرفیت ها و